

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณี
ท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
Local political participation of people in local
Traditional conservation in warinchamrap
Municipality ubon ratchathani province

พระปังกกร ปภังกร, พระครูประยุตสารธรรม

Phra Paphangkorn Phabhangkaro, PhrakruPrayutsaratham

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Master of Political Science Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail: poppy013579@gmail.com

Received 13/09/2023 | Revised 04/10/2023 | Accepted 06/10/2023

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบของประชาชนโดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์ที่จะทำให้ประชาชนเข้าร่วมประชาคมมากขึ้น และให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนโครงการต่างๆของชุมชน และควรสำรวจความพอใจในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภค

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this thematic paper were as follows: 1) To study the level of local political participation of the people in preserving local tradition in Warin Chamrap municipality Ubon Ratchathani Province 2) to compare people's participation in local politics in preserving local tradition in Warin Chamrap municipality Ubon Ratchathani province classified by gender, age, education level and occupation. 3) The suggestion of people's participation in local politics in preserving local tradition in Warin Chamrap municipality, Ubon Ratchathani. The study found that Overall public opinion towards local political participation of the people in preserving local customs in Warin Chamrap municipality Ubon Ratchathani Province at a high level in every aspect. The comparison of public opinions classified by personal factors found that gender, age, education level and occupation were significantly different at the 0.05 level, and to suggest participation in preserving local traditions found people have opinions to disseminate knowledge about local traditions with strategies to make more people join the community and to give importance to the preparation of local development plans by allocating budgets to support community projects And should survey satisfaction in preserving local traditions in terms of public utilities.

Keywords: local political participation; local traditional conservation

บทนำ

การเมืองการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นไทย มาตรา 250 มีเป้าหมายเพื่อมุ่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันทางการเมืองในท้องถิ่นได้ทำหน้าที่หลักในการพัฒนา และจัดทำบริการสาธารณะที่ตรงตามความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งมุ่งเสริมสร้างให้เกิดการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ตามวิถีทางแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากจนกลายเป็นวิถีชีวิตและคุณลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองในบริบทสังคม กระแสการพัฒนาต่างๆ ของประเทศไทยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมืองท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250)

จารีตประเพณีที่ชาวอีสานได้สืบทอดต่อกันมานั้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า เรียกว่า ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เกี่ยวเนื่องกับหลักทางพุทธศาสนาความเชื่อ และการดำรงชีวิตประเพณีท้องถิ่นของประเทศไทยมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน โดยแต่ละอย่างก็อยู่คู่กับสังคมของเรามาอย่างช้านานแล้ว แต่ในปัจจุบันนี้สิ่งต่าง ๆ ที่มีความงดงาม บ่งบอกถึงรากเหง้าของชาวไทยที่กำลังลบเลือนหายไป โดยมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ จึงทำให้คนรุ่นหลังไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความหมายอีกมาก ที่ไม่อยากจะให้ประเพณีเหล่านั้นสูญหาย จึงได้คิดวิธีอนุรักษ์ประเพณี ซึ่งมีหลายอย่างด้วยกัน ลูกหลานชาวไทยควรศึกษาพร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของไทยในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมุ่งศึกษาให้ความรู้ความเป็นมาในอดีต อันส่งผลมาสู่สภาพการณ์ ณ ปัจจุบันปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่ากับความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมเพื่อจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมโบราณต่าง ๆ กระตุ้นจิตสำนึกแก่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะต้องร่วมกันในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงถึงสภาพชีวิตรวมทั้งความเป็นมาของชุมชน เป็นการเพิ่มความรู้และสร้างความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วยเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือได้สูญหายไปแล้วมาทำให้มีชีวิตอีกครั้ง เชิดชูให้เห็นคุณค่าและแสดงความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย พร้อมเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (สมบัติ นามบุรี และคณะ, 2564: 127)

การเมืองท้องถิ่น และการอนุรักษ์ภูมิประเพณีท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับคนทุกคนในชุมชน ในประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วมจึงถือเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการทำงานอนุรักษ์โดยอาศัยการผนึกกำลังจากคน 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย บ้าน วัด และหน่วยงานราชการ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ, 2557: 318)

เทศบาลเมืองวารินชำราบได้จัดตั้งศูนย์ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนครั้งแรก เห็นชอบแผนปฏิบัติงานประจำปี 2565 และตั้งคณะทำงาน 4 ชุดเพื่อช่วยงานด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกรรมการจาก 4 ฝ่าย ได้แก่ กรรมการจากเทศบาล กรรมการจากตัวแทนประชาชนในพื้นที่ กรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และกรรมการจากประชาคม รวมถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯซึ่งจะมีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในสร้างองค์ความรู้เพื่อร่วมพัฒนาท้องถิ่น การทำหน้าที่ประสานความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนานวัตกรรม เชื่อมโยงการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงาน ซึ่งที่ประชุมรับทราบนอกจากนั้นที่ประชุม ยังให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีขอบเขตขั้นตอนในการศึกษาด้านเนื้อหา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตปกครองเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 26,968 คน (ข้อมูลจากสำนักงานทะเบียนเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตปกครองเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยมีขั้นตอน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2549: 47) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเป็น .05 สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

N = 26,968 คน

e = 0.05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{26,968}{1 + 26,968 (0.05)^2}$$

N = 26,968 ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามในการศึกษาค้างนี้ มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Closed – Ended) และแบบสอบถาม แบบปลายเปิด (Open – Ended) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือก ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการสร้างความรู้ ในด้านการสร้างแนวทางการพัฒนา ในด้านการสร้างแนวทางปฏิบัติ และในด้านการสร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ เพิ่มพื้นที่สีเขียว และประเพณีผล ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมเรียบร้อยแล้วในการจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

4. ประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

3.3 การทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ระดับอุดมศึกษา จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขต เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสร้างความรู้	4.37	0.79	มาก
2. ด้านการสร้างแนวทางการพัฒนา	4.24	0.85	มาก
3. ด้านการสร้างแนวทางปฏิบัติ	4.18	0.83	มาก
4. ด้านการสร้างความร่วมมือการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสืบสาน และประเพณีผล	4.23	0.86	มาก
โดยรวม	4.26	0.77	มาก

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ลำดับ	สมมติฐาน	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1	เพศ	0.010*	แตกต่าง
2	อายุ	0.000*	แตกต่าง
3	ระดับการศึกษา	0.000*	แตกต่าง
4	อาชีพ	0.000*	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผลของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรเอาใจใส่ในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการต่างๆ	5
2.	ควรมีกิจกรรมที่จะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น	4
3.	ให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้ประชาชนรับทราบ	3
4.	การอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ควรได้รับการพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นตามโครงการที่ชุมชนได้เสนอไป	3
	รวม	15

อภิปรายผล

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรศาสน์ ฉันทวุฒโฒ ปัญญาดี (2564: 95) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดศิวิรักษ์ ภาทรญาโณ

หน่อตุ้ย (2563: 66) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนาของเยาวชนในหมู่บ้านดงป่าจั่ว ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการรักษา พื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสังคม ชยานนโท (2563: 162) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นอีสาน : ศึกษากรณีบุญแห่งกระฐูปของชุมชน อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นการรักษาพื้นฟูการอนุรักษ์ประเพณีบุญแห่งกระฐูปเริ่มแรกเฉพาะชุมชนที่ปฏิบัติมา อาจกล่าวได้ว่า ในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบนั้น ประชาชนที่อยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อมเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้กับประชาชน ไม่ว่าจะผ่านทางการจัดกิจกรรม การจัดสรรงบประมาณจากทางท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา หรือการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จึงทำให้ระดับการประเมินผลความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ออกมาในระดับมาก ผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย ด้านการสร้างความรู้ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในด้านการสร้างความรู้ ทบทวนประเพณีท้องถิ่นการเสนอปัญหาความต้องการ และแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับผู้นำชุมชนนำชุมชนหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนตัดสินใจเลือกแผนงานหรือโครงการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง และคณะ (2565: 6) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านห้วยสืบบาท อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า บ้านห้วยสืบบาทมีภูมิปัญญาจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี 2) องค์ความรู้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับอาชีพและวิถีชีวิต สามารถยกระดับให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและวิชาชีพแก่นในชุมชน ประการที่สาม กิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมปทุมฤทธิ์ (2562: 4) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องบทบาทและความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมเขตกับสำนักงานเขต ในการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปการทำงานร่วมกันผ่านขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้าง ความรู้ การสร้างแนวทางการพัฒนา และการสร้างแนวทางปฏิบัติ

2. จากผลการวิจัยด้านการสร้างแนวทางการพัฒนา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนได้ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของเทศบาลมาก เช่น มีส่วนร่วมในการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติการแสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นขณะดำเนินโครงการการวางแผนและร่วมกำหนดทิศทางการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น เมื่อโครงการเกิดปัญหาให้ความร่วมมือดำเนินโครงการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนชุมชนเป็นคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นเช่นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลและคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนรวมถึงการร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่างๆในการดำเนินการจัดทำแผนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดทำแผนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามแผนการดำเนินงานหรือตามระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนดและมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือต่อหน่วยงานและองค์กรต่างๆที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

จัดทำอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงศ์ อริยสุนทร (2558: 41) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ของท้องถิ่นและชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดตั้ง สภาวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติ วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 พบว่า ยังไม่เป็นที่รู้จักของประชาชนอย่างแพร่หลาย ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ บุศรา โพธิสุข (2559: 156) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการตัดสินใจทางการเมือง และการสร้างแนวทางการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง

3. จากผลการวิจัยด้านการสร้างแนวทางปฏิบัติ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเทศบาลเมืองวารินชำราบมีการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนให้พื้นที่ให้บริการที่ดีขึ้นตามสมควรโดยประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน โครงการด้านการพัฒนาสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตโครงการด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อยด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีโครงการด้านโครงการด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์การด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญา รวมทั้งมีส่วนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามโครงการระเบียบเรียบร้อยด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและโครงการรวมกลุ่มอาชีพในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม ปฐมฤกษ์ (2562: 7) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทและความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมเขตกับสำนักงานเขต ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการกำหนดแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและการสร้างแนวทางปฏิบัติ ไม่ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา โพธิสุข (2559: 156) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

4. จากผลการวิจัยด้านการสร้างความร่วมมือการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสืบสาน และประเมินผลพบพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสืบสาน เนื่องจากประชาชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเนื่องจากประชาชนเข้าใจโครงการตามแผนพัฒนาการติดตามผลการดำเนินงานหรือโครงการตามระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนดไว้การมีส่วนร่วมในการควบคุมการตรวจสอบแผนงานหรือโครงการการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนการมีส่วนร่วมเสนอชื่อกรรมการติดตามตรวจสอบร่วมทำสรุปผลการดำเนินงานจัดทำรายงานเสนอผลการดำเนินงานต่อเทศบาล ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการประเมินผลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรศักดิ์ ฉันทวุฒิ โปษญาดี (2564: 95) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง และคณะ (2565: 6) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านห้วยสืบบาท อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นชุมชนบ้านห้วยสืบบาท อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ นามบุรี และคณะ (2564: 130) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ พื้นที่ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ พื้นที่ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา โพธิสุข (2559: 156) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.86 และ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศหญิงหรือเพศชาย ต่างมีส่วนร่วมทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์ในงานประเพณีท้องถิ่น แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรศักดิ์ ณทพุด โผ ปัญญาดี (2564: 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้สึกของการมีส่วนร่วมแต่ละคนมีความรู้ถึงการให้อนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นที่แตกต่างกันผู้ที่มี อายุมากมีความต้องการในเรื่องของการมีส่วนร่วมที่มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา โพธิสุข (2559: 156) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.86

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรศักดิ์ ณทพุด โผ ปัญญาดี (2564: 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษาไม่ใช่เป็นตัวแปรของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน แต่สำคัญไปกว่านั้นความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในตัวประชาชนเป็นตัวกำหนดการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพไม่เหมือนกันลักษณะการทำงานไม่เหมือนกัน บางคนอาจต้องรีบทำงานแข่งกับเวลา แต่บางคนมีเวลามากจึงไม่จำเป็นต้องเร่งรีบ ส่งผลถึงการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสังคม ขยานนโท (2563: 162) ระบวนการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น

อีสาน : ศึกษากรณีบุญแห่งกระฐูปของชุมชน อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนโดยภาพรวม มีส่วนร่วมในชุมชนเห็นไปในทิศทางเดียวกัน รู้จักในวงกว้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมปฐมฤกษ์ (2562: 13) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทและความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมเขตกับสำนักงานเขตในการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยสภาวัฒนธรรมเขตแบ่งปันองค์ความรู้ ด้านงานวัฒนธรรมให้แก่สำนักงานเขต ในขณะที่สำนักงานเขตให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ด้านการสร้างความรู้ ด้านการสร้างแนวทางการพัฒนา ด้านการสร้างแนวทางการปฏิบัติ ด้านการสร้างความร่วมมือการอนุรักษ์ พื้นฟูสืบสาน และประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น การเข้าร่วมประชุมสภาชุมชน การร่วมกำหนดนโยบายการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. ควรกำหนดนโยบายการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมกันเสนอรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้เป็นท้องถิ่นตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เพิ่มช่องทางส่งเสริมความรู้การอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นให้มากขึ้นโดยช่องทางต่าง ๆ รวมถึงจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ชุมชน การดำเนินงาน หรือเก็บภาพกิจกรรมต่าง ๆ ให้คนภายนอกเข้าถึงได้ และคนภายในสามารถติดตามตรวจสอบได้
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาล และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมรับฟังการแถลงผลงานดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษา “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆดังนี้

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น
2. ศึกษาวิจัยในลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นได้ชัดเจนมากขึ้น

3. ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง และคณะ. (2565). การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านห้วยสิบบาท อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี. สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกษม ปฐมฤกษ์. (2562). บทบาทและความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมเขตกับสำนักงานเขต ในการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น. การค้นคว้าอิสระ, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ . (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ.
- บุศรา โพธิสุข. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดศิวัช ภัทรญาโณ หน่อต้อย. (2563). การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนาของเยาวชนในหมู่บ้านดงป่าจั่ว ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์, หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธีรศักดิ์ อนุททุโธ ปัญญาดี. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4. วิทยานิพนธ์, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธ ศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสังคม ชยานนโท. (2563). กระบวนการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นอีสาน : ศึกษากรณีบุญแห่งกระรูดของชุมชน อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร และ พระมหาเสรีชน นริสสโร (2556). การพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ศิริพงศ์ อริยสุนทร. (2558). การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ของท้องถิ่นและชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดตั้ง สภาวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553. การค้นคว้าอิสระ, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ นามบุรี และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ พื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.